

Державний вищий навчальний заклад
“Запорізький національний університет”
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

*Велич Михайла Драгоманова :
життєвий і творчий шлях
видатного українського мислителя
бібліографічний покажчик*

Запоріжжя 2011

Державний вищий навчальний заклад
“Запорізький національний університет”
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**Велич Михайла Драгоманова : життєвий і творчий шлях
видатного українського мислителя
бібліографічний покажчик**

**Бази даних: Електронний каталог Наукової бібліотеки ЗНУ
Традиційні каталоги Наукової бібліотеки ЗНУ
Систематична картотека статей
Дата відбору матеріалів: 30.09.2011 р.
Кількість відібраних джерел: 191.**

Відповідальний за випуск:

Директор Наукової бібліотеки

В. О. Герасимова

Підготували:

Зав. довідково-бібліографічним відділом

О.В.Левчук

Провідний бібліограф

Е.А.Черкасова

М. Драгоманов: матеріали до біографії

1. Україна. Верховна Рада. Про відзначення 170-річчя з дня народження видатного українського письменника, публіциста, історика, громадського діяча Михайла Петровича Драгоманова: Постанова від 2 лютого 2011 року №2970-VI / Україна. Верховна Рада // Урядовий кур'єр. – 2011. – 2 березня (№39). – С. 9
- ***
2. «Великий прапор з багатьма китицями ідей і думок» І. Франко : до 155-річчя від дня народження видатного українського історика та громадського діяча Михайла Драгоманова // Час. – 1996. – 27 вересня. – С. 11.
  3. Александрова М. В. Погляди на культуру та цивілізацію в українській філософській думці кін. XIX - поч. XX ст. : (на прикладі концепцій М. Драгоманова, І. Франка та В. Вернадського) / М. В. Александрова // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. Серія "Наука, культура, постмодерн". – 2003. – № 1. – С. 25-29. – Бібліогр. : с. 29.
  4. Андрусяк Т. Г. Права людини в поглядах Михайла Драгоманова. : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. / Тарас Григорович. Андрусяк. – К., 1994. – 17 с.
  5. Андрусяк Т.Г. Шлях до свободи : (Михайло Драгоманов про права людини) : монографія. – Львів : Світ, 1998. – 192 с.
  6. Андрущенко В. "Епохальна педагогіка" Михайла Драгоманова / В. Андрущенко // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 6-14.
  7. Андрущенко В. "Епохальна педагогіка" Михайла Драгоманова / В. Андрущенко // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 6-14.
  8. Андрущенко В. "На всіх клавишах Драгомановщини" : [біографія М.Драгоманова] / В. Андрущенко // Освіта. – 2011. – 7-14 вересня (№ 37). – С. 4-5.
  9. Андрущенко В. Епохальна педагогіка Михайла Драгоманова / В. Андрущенко // Освіта. – 2003. – 24 вер.-1 жовт. (№ 44). – С. 2-3. – (Спецвипуск "Перші Міжнародні драгоманівські читання").
  10. Андрущенко В. Епохальна педагогіка Михайла Драгоманова / В. Андрущенко // Освіта. – 2003. – 24 вер.-1 жовт. (№ 44). – С. 2-3. – Спецвипуск "Перші Міжнародні Драгоманівські читання".
  11. Андрущенко В. Михайло Драгоманов в освітянському просторі України і Європи: історія і сучасність / В. Андрущенко // Управління педагогічним університетом : Статті. Доповіді. Звіти. 2003-2010 рр. / В.Андрущенко. – К., 2010. – С. 225-231. – Бібліогр.: 4 назв.
  12. Андрущенко В. Михайло Драгоманов в освітянському просторі України і Європи: історія і сучасність / В. Андрущенко // Управління педагогічним університетом : Статті. Доповіді. Звіти. 2003-2010 рр. / В.Андрущенко. – К., 2010. – С. 225-231. – Бібліогр.: 4 назв.
  13. Андрущенко В. Михайло Драгоманов і національний педагогічний університет : до Драгоманівських читань / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозкова // Освіта України. – 2003. – 23 вер. (№ 72). – С.6.
  14. Андрущенко В. Михайло Драгоманов і національний педагогічний університет : До Драгоманівських читань / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозкова // Освіта України. – 2003. – 23 вер. (№ 72). – С. 6.
  15. Андрущенко В. Спадщина малознаного Михайла Драгоманова - політолога й культуролога / В. Андрущенко, В. Погребенник // Вища освіта України. – 2010. – № 1. – С. 97-106. – Бібліогр. в підрядк. прим.
  16. Андрущенко В. Спадщина малознаного Михайла Драгоманова - політолога й культуролога / В. Андрущенко, В. Погребенник // Вища освіта України. – 2010. – № 1. – С. 97-106. – Бібліогр. в підрядк. прим.
  17. Андрущенко В. Три університети Михайла Драгоманова: країна готується гідно відзначити ювілей велета суспільної і наукової думки / В. Андрущенко // Урядовий кур'єр. – 2011. – 10 вересня (№166). – С. 18.
  18. Андрущенко В.Велич Михайла Драгоманова : життєвий і творчий шлях видатного українського мислителя / В. Андрущенко, В. Погребенник // День. – 2006. – 30 червня (№104). – С. 8.
  19. Андрущенко В.П. Михайло Драгоманов: велич мислителя в контексті епохи / В. П. Андрущенко, В. Ф. Погребенник // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 11. – С. 26-28.

20. Андрущенко В.П. Михайло Драгоманов: велич мислителя в контексті епохи / В. П. Андрущенко, В. Ф. Погребенник // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 12. – С. 26-27.
21. Бажинов І.Д. Невідомі спогади М. Драгоманова про І. Франка / І.Д. Бажинов // Слово і час. – 1991. - № 9. – С. 18-24.
22. Банковські-Цюліх М. М.П. Драгоманов та початок української еміграції в Швейцарію / М. Банковські-Цюліх // Всесвіт. – 1994. - № 2. – С. 163-169.
23. Бартошко С. Зв'язок поколінь: Михайло Драгоманов - Наталя Драгоманова : [Наталя Драгоманова - онука Михайла Драгоманова] / С. Бартошко // Рідна школа. – 2003. – № 5. – С. 66-67.
24. Бартошко С. Зв'язок поколінь: Михайло Драгоманов - Наталя Драгоманова : [Наталя Драгоманова - онука Михайла Драгоманова] / С. Бартошко // Рідна школа. – 2003. – №5. – С.66-67.
25. Бартошко С. Від Михайла Драгоманова до «Драгоманівки» / С. Бартошко // Історія в школі. – 1999. - № 12. – С. 16-17.
26. Бартошко С. Інститут фіскалів, або Доноси в долі Михайла Драгоманова / С. Бартошко // Рідна школа. – 1995. - № 6. – С. 9-10.
27. Бартошко С. Михайло Драгоманов – дослідник біблійних легенд / С. Бартошко // Рідна школа. – 1997. - № 1. – С. 10.
28. Бартошко С. На позиціях міжнаціональної згоди : публіцистика й літературно-критичні виступи М.П. Драгоманова на сторінках львівського журналу «Правда» / С. Бартошко // Кур'єр Кривбасу. – 1997. - № 83-84. – С. 83-86.
29. Боєчко Р. Ідея "Вільної Спілки" М.Драгоманова - децентралізаційний проект ХІХ століття / Р. Боєчко // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2004. – № 3. – С. 26-33.
30. Бойко М.П. Гуманістичний аспект формування національної культури України в умовах глобалізації (в контексті ідей Кирило-Мефодіївського товариства, Д.Донцова, М.Драгоманова) : монографія / Микола Петрович Бойко. – Дніпродзержинск : ДДТУ, 2008. – 262 с.
31. Бойко Ю. М.П. Драгоманов : світогляд і соціально-політичні погляди / Ю. Бойко // Хроніка 2000. – 1998. – Вип. 12. – С. 137-146.
32. Борисенко В. Михайло Драгоманов як історик / В. Борисенко // Пам'ять століть. – 2003. – №5. – С.15-18.
33. Борисенко М. Етнополітичні сюжети наукової та публіцистичної спадщини М.П. Драгоманова / М. Борисенко // Пам'ять століть. Планета. – 2010. – № 6. – С. 62-70.
34. Бориславський Л. Вчення М. Драгоманова про походження держави і права та деякі міркування щодо процесу державотворення в Україні / Любомир Бориславський // Драгоманівський збірник. "Вільна спілка" та сучасний український конституціоналізм / за ред. Т.Г.Андрусюка. – Львів, 1996. – С. 151-156. – Бібліогр.: 12 назв.
35. Вакуленко, О. Українська душа в російському мундирі: [М. Драгоманов] / Олександр Вакуленко / О. Вакуленко // Українське слово. – 2009. – 12-23 червня (№24). – С. 13.
36. Варварцев М. «Працюю ж я для своєї Батьківщини виключно, як літератор...» : (з невідомого листування М. Драгоманова) / М. Варварцев // Вісник АН України. – 1993. - №6. – С. 70-75.
37. Висоцький А. Проблема національного виховання засобами української мови у світоглядній концепції Михайла Драгоманова / А. Висоцький // Пам'ять століть. – 2003. – №5. – С.19-21.
38. Вовк Л. Педагогічні і науково-просвітницькі пріоритети спадщини М.П.Драгоманова / Л. Вовк // Пам'ять століть. – 2003. – №5. – С.22-29.
39. Волинка Г. Дещо про філософські орієнтації Михайла Петровича Драгоманова / Г. Волинка // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 30-33.
40. Гнатюк І.С. Інтелектуалізація українського науково-популярного мовлення в контексті творчої спадщини М. Драгоманова / І.С. Гнатюк // Мовознавство. – 1993. - № 3. – С. 30-35.
41. Голобородько Я. Ю. Михайло Драгоманов: погляд на українську літературу / Я. Ю. Голобородько // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 27. – С. 35-39.
42. Горбач Н. Дитинство, юність, молоді роки : розділ з неопублікованої книжки "Справжня постать Михайла Драгоманова" / Н. Горбач // Дзвін. – 2007. – № 7. – С.101-106.
43. Горбачук І. Михайло Драгоманов на сторожі рідного слова / І. ГорбачукГорбачук // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 34-37.
44. Горболіс Л. Народнo-релігійне виховання в сім'ї Драгоманових / Л. Горболіс // Рідна школа. – 1997. - №5. – С. 17-20.

45. Горлачова С. Болгарський період Михайла Драгоманова / С. Горлачова // Вісник Запорізького осередку вивчення української діаспори / ред. В.А. Чабаненко та ін. – Запоріжжя, 2007. – Вип. 5. – С. 138-144. – Бібліогр.: 3 назв.
46. Горнова Е. Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України : [рецензії на статті та творчість Р. Іванченко] / Е. Горнова // На розкриллях історії і любові : біобібліографічний збірник / Р.П.Іванченко ; упоряд.: І.П.Ющук. – К., 2010. – С. 115-118.
47. Грабович Г. До питання про критичне самоусвідомлення в українській думці XIX століття : Шевченко, Куліш, Драгоманов / Г. Грабович // Сучасність. – 1996. - № 12. – С. 90-94.
48. Грабовський С. Біля витоків: Михайло Драгоманов. Український безбуржуазний націоналіст космополітичного штибу / С. Грабовський // Народний депутат. – 2008. – № 4(40). – С. 90-91.
49. Грушевський М. П'ятдесят літ "Исторических пьес маторусскаго народа" Антоновича і Драгоманова / М. Грушевський // Український історик. – 1984. – № 1-4. – С. 171-186.
50. Гузар О.В. До проблеми мовознавчої концепції Михайла Драгоманова / О.В. Гузар // Українська мова і література в школі. – 1991. - № 11. – С. 52.
51. Гураль П. Українська ідея М. Драгоманова та сучасне конституційне забезпечення суверенітету України / Павло Гураль // Драгоманівський збірник. "Вільна спілка" та сучасний український конституціоналізм / за ред. Т.Г.Андрюсяка. – Львів, 1996. – С. 141-145. – Бібліогр.: 11 назв.
52. Денисенко В. "Цей шлях потрібний, корисний, багатоцінний": Листування Михайла Драгоманова і Миколи Лисенка в контексті громадсько-мистецького життя в Україні (1876-1890 рр.) / В. Денисенко // Пам'ять століть. Україна. – 2006. – № 6. – С. 177-181.
53. Денискіна Г. Діалогічність наукових праць Михайла Драгоманова (на прикладі "Чудацьких думок про українську національну справу") / Г. Денискіна // Українська мова і література в школі. – 2007. – №7-8. – С. 71-73.
54. Денискіна Г. Функціонування потенційних слів у наукових працях Михайла Драгоманова (на прикладі "Чудацьких думок про українську національну справу") / Г. Денискіна // Дивослово. – 2008. – № 3. – С. 33-35.
55. Деркач В. Роль М.П. Драгоманова в утвердженні назв діячів літератури в українській мові кінця XIX століття / В. Деркач // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку. – Запоріжжя, 1996. – Ч.І. – С. 123-125.
56. Дзюба Т. Його духовні палестини (до проблеми національного самоусвідомлення Михайла Драгоманова-публіциста) / Т. Дзюба // Теле- та радіожурналістика : збірник наукових праць / голов. ред. В.В.Лизанчук. – Львів, 2010. – Вип. 9, ч. 2. – С. 44-52. – Бібліогр.: с. 49-51.
57. Дмитренко М. Михайло Драгоманов - дослідник фольклору / М. Дмитренко // Слово і час. – 2005. – № 6 (533). – С.12-24.
58. Дмитрієнко М. Нове дослідження про М. Драгоманова : [рецензії на статті та творчість Р. Іванченко] / М. Дмитрієнко // На розкриллях історії і любові : біобібліографічний збірник / Р.П.Іванченко ; упоряд.: І.П.Ющук. – К., 2010. – С. 105-109.
59. Довгич В.А Українська ідея в політичній теорії М. Драгоманова : навч. посіб. – К. : НМК ВО, 1991. – 156 с.
60. Долинська Л. Психологічні аспекти драгоманівської концепції розвитку / Л. Долинська // Пам'ять століть. – 2003. – №5. – С.51-53.
61. Дробот І. Соціалізм Михайла Драгоманова: ідеалізм чи соціальна перспектива / І. Дробот // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 38-41.
62. Дудченко Г. М. Кирило-Мефодієвське товариство в публіцистичній та науковій спадщині М.Драгоманова / Г. М. Дудченко // Український історичний журнал. – 2003. – №3. – С.82-89.
63. Дун О. Нові документи до генеалогії Драгоманова / О. Дун // Слово і час. – 1993. - №7. – С. 34-36.
64. Дюк Ю. Іван Лисяк-Рудницький – дослідник Михайла Драгоманова / Ю. Дюк // Сучасність. – 1986. – Ч. 4. – С. 74-80.
65. Заверющенко Н. С. Михайло Драгоманов і газета "Вольное слово" (1881-1883) в полеміці з російською соціалістичною журналістикою : автореф. дис. ... канд. філ. наук : 10.01.08 / Наталія Станіславівна Заверющенко. – Львів, 2005. – 16 с.
66. Заверющенко Н. С. Національна ідея в політичному дискурсі Михайла Драгоманова / Н. С. Заверющенко // Вісник Харківського національного університету. Сер.:Філологія. – Харків, 2001. – № 520. – С. 282-285. – (Вип. 33. Філологічні аспекти дослідження дискурса).
67. Іванова Л. Українсько-польський діалог в оцінках М. Драгоманова / Л. Іванова // Історичний журнал. – 2008. – № 3. – С. 98-111.

68. Іванова-Іваниченко Р. Драгоманов : до 150-річчя з дня народження / Р. Іванова-Іваниченко // Людина і світ. – 1991. - № 9. – С. 7-11.
69. Іванченко Р. Іван Франко і Михайло Драгоманов / Р. Іванченко // Пам'ять століть. Україна. – 2007. – № 1. – С. 53-59.
70. Іванченко, Р. Апостол правди і науки: ... читання з нагоди 170-річчя від дня народження Михайла Драгоманова / Р. Іванченко // День. – 2011. – 15 вересня (№ 164). – С. 1, 6.
71. Іванюк І.В. Взаємозв'язки національного та інтеркультурного у працях М. Драгоманова / І.В. Іванюк // Відродження. – 1998. - №2. – С. 4.
72. Карамаш С. Наш славний українець: [Михайло Петрович Драгоманов] / С. Карамаш // Пам'ять століть. Україна. – 2006. – № 2. – С. 197-199.
73. Кармазіна М. Михайло Драгоманов і національне питання / М. Кармазіна // Відродження. – 1998. - №6. – С. 16-20.
74. Карпенко М. О. Наступність розвитку ідей Київської історико-філологічної школи в університеті Святого Володимира: М.О. Максимович і М.П. Драгоманов / М. О. Карпенко // Мова і культура. – 2003. – Т. V/1 : Національні мови в їхній специфіці та взаємодії. - Вип. 6. – С. 210-216.
75. Квіт С. Наш Драгоманов / С. Квіт // Дивослово. – 2001. – № 10. – С.53-55.
76. Киян А. М.П. Драгоманов и российский либерализм / А. Киян // Український історичний журнал. – 1992. - № 4. – С. 31.
77. Козирев О. П.Б. Аксельрод і М.П. Драгоманов / О. Козирев // Избранные труды Запорожских еврейских чтений 1990-2004 : к 75-летию Героя Украины, председателя правления Запорожского городского отделения общества "Украина-Израиль" В.А.Сацкого. – Запорожье, 2005. – С. 364-369. – Бібліогр. : с. 368.
78. Козік Я. А. Р.П. Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України (II половина XIX ст.) : [рецензії на статті та творчість Р. Іванченко] / Я. А. Козік // На розкриллях історії і любові : біобібліографічний збірник / Р.П.Іванченко ; упоряд.: І.П.Ющук. – К., 2010. – С. 118-121.
79. Козуб Л. Погляди М.П.Драгоманова на розвиток українського національного руху / Л. Козуб // Етнічна історія народів Європи. – 2001. – № 10. – С. 95-98.
80. Козуб Л. В. М.П.Драгоманов - дослідник історії суспільно-політичного руху XIX століття в Україні : спец.07.00.06. автореф. дис. ... канд. істор. наук / Лариса Василівна Козуб. – К, 2002. – 20 с.
81. Козуб Л. В. Т.Шевченко, М.Костомаров та П.Куліш в суспільно-політичному русі України (по сторінках праць М.П.Драгоманова) / Л. В. Козуб // Сумська старовина. – 2001. – № 8-9. – С. 21-28.
82. Колесніченко О. Міжнародні драгоманівські читання : [за матеріалами наукової конференції "Другі драгоманівські читання" з нагоди 165-річчя від дня народження Михайла Драгоманова] / О. Колесніченко // Освіта України. – 2006. – 3 листоп. (№ 82). – С. 9.
83. Короткий В. А. Оцінки "Исторических песен малорусского народа" В. Антоновича та М. Драгоманова на шпальтах періодичних видань другої половини 1870-х рр. / В. А. Короткий // Український історичний журнал. – 2010. – № 6. – С. 50-65.
84. Круглашов А. "Слов'янська тема" на сторінках Драгоманівської "Громади" / А. Круглашов // Проблеми слов'янознавства : збірник наукових праць / ред. Бокоч Р. – Львів, 1999. – Вип. 50. – С. 143-152. – Бібліогр.: в підрядк. прим.
85. Круглашов А. Боротьба М.Драгоманова з месіанськими міфами Російської імперії. / А. Круглашов // Нова політика. – 2001. – № 4. – С. 45-48.
86. Круглашов А. Драма інтелектуала : політичні ідеї Михайла Драгоманова / Анатолій Круглашов. – 2-ге вид. – Чернівці : Видавництво "Прут", 2001. – 488 с.
87. Круглашов А. Євроцентризм Михайла Драгоманова : [проблема міждержавних відносин в історії української політичної думки] / А. Круглашов // Науковий світ. – 2004. – №9. – С.20-23.
88. Круглашов А. Європоцентризм Михайла Драгоманова / А. Круглашов // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2005. - №13. – С. 5-9.
89. Круглашов А. М. Наукова спадщина Михайла Драгоманова / А. М. Круглашов // Трибуна. – 2001. – № 9-10. – С. 32-35.
90. Круглашов А. Михайло Драгоманов : державницький виклик XX століттю / А. Круглашов // Віче. – 2000. - № 3. – С. 106-119.
91. Круглашов А. Небезпечний українофіл? Русифікатор? Сепаратист? : до 150-річчя з дня народження М.П. Драгоманова / А. Круглашов // Трибуна. – 1991. - № 9. – С. 29-31.

92. Круглашов А. Політична свобода : панацея чи паліатив? : сьогодення в контексті теоретичних побудов Михайла Драгоманова / А. Круглашов // Вісник Національної академії наук України. – 1999. - № 11. – С. 50-60.
93. Круглашов А.М. Політична етика Михайла Драгоманова : (теоретичні аспекти) / А.М. Круглашов // Український історичний журнал. – 2000. - № 3. – С. 73-91.
94. Круглашов А.Н. М.П. Драгоманов о российских революционерах начала 70-х гг. XIX ст. / А.Н. Круглашов // Український історичний журнал. – 1992. - № 6. – С. 47.
95. Круглашов В. Євроцентризм Михайла Драгоманова / В. Круглашов // Політика і час. – 2001. – № 11. – С. 83-91.
96. Круглашов, А. М. Політичні ідеї Михайла Драгоманова : автореф. дис. ... докт. політ. наук : 23.00.01 / Анатолій Миколайович Круглашов. – К, 2002. – 39 с.
97. Круп О. Авторитетне слово Драгоманова : (про статтю Драгоманова про «Історію Русів») / О. Круп // Наука і суспільство. – 1995. - № 12. – С. 24-25.
98. Куца О. Михайло Драгоманов в українському літературному русі: європеїзм, "чудернацькі теорії, "спасенна справа" / О. Куца // З його духа печаттю... – Львів, 2001. – Т. 1. – С. 58-63.
99. Куца О. Дещо про Драгоманова, галичан і соціалізм / О. Куца // Мандрівець. – 1996. - № 2-3. – С. 46.
100. Кучинський М. Тарас Шевченко в науково-політичній діяльності Михайла Драгоманова / М. Кучинський // Пам'ять століть. Україна. – 2006. – № 3-4. – С. 224-230.
101. Кучинський М. В. До питання про творчі взаємини М. Драгоманова з Т. Шевченком / М. В. Кучинський // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – № 12. – С. 2-5. – Бібліогр.: с. 5.
102. Кучинський М. Співробітник часопису «Киевская старина» : [1900-1906 рр. в науковій творчості М. Драгоманова] / М. Кучинський // Пам'ять століть. – 1996. - № 3. – С. 74-77.
103. Листи Романа Яросевича до Михайла Драгоманова (1888-1894 роки) / передне слово М. Трегуб // Записки Наукового товариства імені Шевченка / ред. тому О. Купчинський. – Львів, 2000. – Т. ССXL : Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 590-659.
104. Листування Івана Франка та Михайла Драгоманова / редкол.: І. Вакарчук та ін. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 560 с.
105. Литвин О. Історіософські погляди М.П. Драгоманова на "українське питання" в Європі в кінці XIX століття та сучасні українські інтенції / О. Литвин // Філософські обрії. – 2010. – Вип. 23. – С. 70-86. – Бібліогр. : с. 85-86.
106. Литвин О. Поступ громадянського суспільства в Україні. Історіософський аспект у творчості М.П. Драгоманова / О. Литвин // Філософські обрії. – 2007. – № 17. – С. 146-159.
107. Ліпницька І. Духовна спадкоємність : М. Драгоманов і С. Єфремов / І. Ліпницька // Дивослово. – 2008. – № 8. – С. 53-55. – Бібліогр. : с. 55.
108. Лобода М. «Я менше всього фаталіст» : Михайло Драгоманов і релігія / М. Лобода // Людина і світ. – 1998. - № 4-5. – С. 55-58.
109. Луценко А. Концепція історії України в праці М. Драгоманова «Про українських козаків, татар та турків» / А. Луценко // Молода нація. – 1996. - № 2. – С. 132-134.
110. Луцький І. М. Християнські основи філософії і правових поглядів М. Драгоманова / І. М. Луцький // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 2. – С. 29-32.
111. Магновський І. Відображення гарантій прав і свобод людини та громадянина у поглядах М. Драгоманова і М. Ковалевського / І. Магновський // Право України. – 2002. – № 5. – С. 137-139.
112. Марійко О. Актуальність поглядів М. Драгоманова на проблему місцевого самоврядування / О. Марійко // Актуальні проблеми державного управління. – Дніпропетровськ, 2002. – Вип. 2(8). – С. 168-174.
113. Матвієнко А. Генерал Драгоманов : повернення пам'яті / А. Матвієнко // День. – 1999. – 11 грудня. – С. 6.
114. Матвієнко А. Генерал Михайло Драгоманов : військовий діяч другої половини XIX – поч. XX ст. / А. Матвієнко // Пам'ять століть. – 1998. - № 4. – С. 93-105.
115. Махун С. Перший український політолог : прогрес і міра людської свободи за Михайлом Драгомановим / С. Махун // День. – 2002. - № 54 – С. 5.
116. Метельський Р. Е. Конституціоналізм Михайла Драгоманова : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Роман Едуардович Метельський. – К., 1998. – 16 с.
117. Микитчук Н. М. Ідея української соборності у творчій спадщині й діяльності М. Драгоманова та І. Франка : автореф. дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01 / Наталія Миколаївна Микитчук. – Дніпропетровськ, 2006. – 20 с.

118. Михайло Драгоманів. 1841. 1895-1970. – Ірвінгтон : В-во Кирило-Мефодіївського Братства, 1970. – 36 с.
119. Михайло Драгоманов. 1841-1895. Публіцист, історик, літературознавець, громадський діяч // Золота книга української еліти : інформаційно-іміджевий альманах у 6-ти томах. – К., 2001. – Т.1. – С. 508-509..
120. Михайло Драгоманов: біографічний нарис // Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX- перша третина XX ст.) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Н.Зелінської. – Львів, 2003. – С. 59-63.
121. Мишанич С. Фольклористична спадщина видатного українського вченого : до 150-ліття від дня народження Михайла Драгоманова / С. Мишанич // Народна творчість та етнографія. – 1991. - № 4. – С. 3-12.
122. Музиченко Я. Апостол правди і науки : до 160-річчя від дня народження Михайла Драгоманова / Я. Музиченко //Україна молода. – 2001. - № 166. – С. 10.
123. Надтока О. Українська національна еліта XIX ст.: М.П. Драгоманов / Олександр Надтока // Схід-East. – 1997. – № 2 (9), квітень. – С. 34-39. – Бібліогр.: 45 назв.
124. Наєнко М. К. Шевченко і Драгоманов: здобутки і втрати культурно-історичного напрямку в літературознавстві / М. К. Наєнко // Вісник Запорізького державного університету. Серія: Філологічні науки. – Запоріжжя, 2004. – № 3. – С. 149-153.
125. Наумовська О. Михайло Драгоманов - упорядник та дослідник народної прози / О. Наумовська // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2009. – № 47. – С. 63-74. – Бібліогр.: 18 назв.
126. Огородник І.В. Драгоманов Михайло Петрович / І.В. Огородник, М.Ю. Русин // Українська філософія в іменах / Огородник І.В. Русин М.Ю. – К. : Либідь, 1997. – С. 77-83.
127. Орзіх М. Науково-прикладне значення спадщини М. Драгоманова для перспектив державного устрою сучасної України / Марко Орзіх // Драгоманівський збірник. "Вільна спілка" та сучасний український конституціоналізм / за ред. Т.Г.Андрусяка. – Львів, 1996. – С. 146-150. – Бібліогр.: 23 назв.
128. Падалка О. Ідеї М.Драгоманова про українську національну справу і сучасна українська цивілізація / О. Падалка // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 46-50.
129. Падалка С. С. Проблеми сільського життєвого простору другої половини XIX ст. в теоретичній спадщині М.П. Драгоманова / С. С. Падалка // Грані. – 2011. – № 1. – С. 8-12. – Бібліогр. : с. 12.
130. Папуша І. Драгоманов - Франко: індологічний дискурс / І. Папуша // З його духа печаттю... – Львів, 2001. – Т. 1. – С. 241-247.
131. Пастухов В. Михайло Драгоманов і самостійна Україна / В. Пастухов, Р. Метельський // Юридичний вісник України. – 1996. - № 16. – С. 14.
132. Погребенник В. Михайло Драгоманов і Леся Українка : результативність ідейно-творчого спілкування / В. Погребенник // Освіта. – 2003. – 24 вер.-1жовт. (№ 44). – С. 11. – Спецвипуск "Перші Міжнародні драгоманівські читання".
133. Погребенник В. Наше письменство у рецепції Михайла Драгоманова : до 170-річчя від дня народження Михайла Драгоманова / В. Погребенник // Літературна Україна. – 2011. – 29 вересня (№ 37). – С. 10-11.
134. Погребенник В. Титан праці та науки. До 170-річчя від дня народження Михайла Драгоманова / В. Погребенник // Слово Просвіти. – 2011. – 22-28 вересня (№ 38). – С. 8.
135. Погребенник В. Українсько-болгарське єднання і "софійність" Михайла Драгоманова (до 110-річчя від дня смерті вченого) : [М.Драгоманов у болгарській столиці Софії] / В. Погребенник // Освіта. – 2006. – 11-18 січ. (№ 2-3). – С. 9.
136. Погребенник В. Малоznаний Михайло Драгоманов : сторінками раритетної книжки / В. Погребенник // Дзеркало тижня. – 2003. - № 43. – С. 23.
137. Погребенник, В. Лицар наукової думки : [Михайло Драгоманов] / В. Погребенник // Освіта. – 2011. – 7-14 вересня (№ 37). – С. 4-5.
138. Подолянин К. Драгоманов в очах москалів і москвофілів : [Драгоманов і москвофіли] / К. Подолянин // Визвольний шлях. – 1955. - № 2. – С. 118-126.
139. Попович М. Драгоманов і ми / М. Попович // Наука і суспільство. – 1991. - № 8. – С. 12-15.
140. Попович М. Ідеологія громадства і Драгоманов /М. Попович // Попович М. Нарис історії культури України. – К. : АртЕк, 1998. – С. 471-488.
141. Посельський В. Співвідношення загальнолюдського й національного чинників у поглядах Михайла Драгоманова / В. Посельський // Молода нація. – 1996. - № 2. – С. 109-112.

142. Предки з XIX ст. : соціалізм Драгоманова // Українська державність у XX ст. / О. Дергачов (кер. авт. кол.) – К. : Політична думка, 1996. – С. 6.
143. Прісовський Є. Літературно-критична й публіцистична діяльність Михайла Драгоманова / Є. Прісовський // Українська мова і література в школі. – 1991. - № 9. – С. 77-83.
144. Пустова Ф. Д. М. Драгоманов про Т. Шевченка / Ф. Д. Пустова // Питання шевченкознавства. – Черкаси, 1964. – С. 39-43.
145. Раевская Л. Концепция национального возрождения в историофилософии М. Драгоманова / Л. Раевская // Радуга. – 1992. - № 3-4. – С. 111.
146. Реєнт О. П. Громадівський рух в Україні та М. Драгоманов / О. П. Реєнт // Україна: утвердження незалежної держави (1991-2001) / під ред. В.М.Литвина. – К., 2001. – С. 63-64.
147. Руденко Ю. Велети української духовності або педагогіка М. Драгоманова і К. Ушинського: виховні ідеали, національні цінності / Ю. Руденко // Освіта. – 2004. – 21-28 квіт. (№20). – С. 6-7.
148. Савченко О. Видавнича діяльність М. Драгоманова в еміграції / О. Савченко // Вісник Запорізького осередку вивчення української діаспори / ред. В.А. Чабаненко та інші. – Запоріжжя, 2008. – Вип. 6. – С. 209-235. – Бібліогр.: с. 233-234.
149. Савченко С. С. Апостол правди і науки. До 170-річчя від дня народження М.П. Драгоманова (1841-1895) / С. С. Савченко // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2011. – № 3. – С. 121-130. – Бібліогр.: с. 127-130.
150. Сарбей В. Боротьба М. Драгоманова за утвердження української ідеї / В. Сарбей // Історія України. – 1998. - № 41. – С. 3.
151. Семенко С. В. Публіцистичні традиції Драгоманових-Косачів у сучасній журналістиці / С. В. Семенко // Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. – 2010. – № 2. – С. 154-158. – Бібліогр.: с. 158.
152. Сич О. І. Громадсько-культурна та педагогічна діяльність М.П. Драгоманова : автореф. дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01 / Олексій Іванович Сич. – К., 2010. – 20 с.
153. Солдатенко В. Один проти всіх : [М. Драгоманов] / В. Солдатенко, Ю. Левенець // Віче. – 1995. - № 7. – С. 127-141.
154. Соціологічна думка в Україні (кінець XIX - початок XX ст): Михайло Драгоманов (1841-1895) // Соціологія : навч. посіб. / за ред. С.О.Макеєва. – К., 2003. – С. 61-62. – ("Вища освіта XXI століття").
155. Ставнюк В.В. Роль античних студій у формуванні історико-філософських поглядів Михайла Драгоманова / В.В. Ставнюк // Український історичний журнал. – 1998. - № 6. – С. 46-53.
156. Стасюк Г. М. Літературні династії як науково-теоретична проблема (на матеріалі родини Косачів-Драгоманових) : автореф. дис. ... канд. філол. наук . : 10.01.06 / Галина Мирославівна Стасюк. – К., 2010. – 20 с.
157. Сторчак А.Л. Михайло Драгоманов : від автономної особи до незалежної держави і «вільної спілки» / А.Л. Сторчак // Науковий вісник дипломатичної академії України. – 1999. – Вип.. 2. – С. 125-132.
158. Сюдюков І. Під чужоземним ярмом : Михайло Драгоманов та його стаття "Пропаший час" : проєкції на сьогодні / І. Сюдюков // День. – 2008. – 18 липня (№ 125). – С. 8.
159. Терзійська Л. Професор М. Драгоманов - видатний вчений та викладач Софійського університету / Л. Терзійська // Пам'ять століть. – 2003. – № 5. – С. 42-45.
160. Тимошик М. Українська друкарня Михайла Драгоманова в Женеві : передумови створення, вплив на суспільну думку, подальша доля / М. Тимошик // Освіта. – 2003. – 24 вер.-1 жовт. (№ 44). – С. 11. – Спецвипуск "Перші Міжнародні драгоманівські читання".
161. Ткачук А.П. Апостол правди і науки : (національно-культурна концепція Михайла Драгоманова) / А.П. Ткачук // Рідна школа. – 1994. - № 3-4. – С. 10.
162. Томашівський С. Драгоманов і Галичина / С. Томашівський // Ї. – 2002. – №23 – С. 191-204.
163. Ушій С. Педагогічний концепт у соціально-філософському дискурсі М.П. Драгоманова / С. Ушій // Вища освіта України. – 2006. – № 4. – С. 62-66. – Бібліогр.: 6 назв.
164. Ушій С. Постать Михайла Драгоманова в інтелектуальній історії України / С. Ушій // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 110-114. – Бібліогр.: 15 назв.
165. Ушій С. Н. Філософсько-педагогічний феномен Михайла Драгоманова : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10 / Світлана Несторівна Ушій. – К., 2010. – 19 с.
166. Федченко П. Мислитель, публіцист, борець : до 150-річчя від дня народження М.П. Драгоманова / П. Федченко // Політика і час. – 1991.- № 13. – С. 68-74.
167. Федченко П.М. Михайло Драгоманов : життя і творчість. – К. : Дніпро, 1991. – 362 с.

168. Хорунжий Ю. Болгарські сліди Драгоманова / Ю. Хорунжий // Дзеркало тижня. – 2002. - № 19. – С. 19..
169. Хорунжий Ю. Драгоманов і Болгарія / Ю. Хорунжий // Літературна Україна. – 2006. - №35. – С. 7.
170. Хорунжий Ю. Михайло Драгоманов / Ю. Хорунжий // Урядовий кур'єр. – 1999. – 27 березня (№ 57). – С. 10-11.
171. Хорунжий Ю. Невідомі поезії Драгоманова / Ю. Хорунжий // Дніпро. – 1991. - № 11-12. – С. 124-129.
172. Цвенгрош Г. «Обіцяємо жити проміж себе як брати і сестри» : до 160-ї річниці від дня народження М. Драгоманова / Г. Цвенгрош // Урядовий кур'єр. – 2001. - № 177. – С. 9.
173. Цвенгрош Г. Г. Лінгвоцидний емський указ № 3158 оприлюднено у Львові в липні 1876 року. проф. М.П.Драгоманов на сторожі рідної мови й літератури та їх порятунку в Галичині / Г. Г. Цвенгрош // Мова і культура. – 2004. – Т. I : Філософія мови і культури. Психологія мови і культури., Вип. 7. – С.181-188.
174. Чабаненко В. Драгоманов Михайло Петрович (1841-1895 - український публіцист, економіст, філософ, літературознавець, історик, фольклорист / В. Чабаненко // Народознавчі роботи / В.А.Чабаненко. – Запоріжжя, 2010. – С. 184-186.
175. Чернихівський Г.І. Українські літописи XVII – XVIII ст. у творчій спадщині М. Драгоманова / Г.І. Чернихівський // Український історичний журнал. – 1993. - № 4-6. – С. 38-43.
176. Чечило В. Солдат, педагог, людина : до 170-річчя М. Драгоманова / В. Чечило // Патріот України. – 2000. - №41-42. – С. 4.
177. Чорна Л.В. М.П. Драгоманов і Південно-Західний відділ Російського Географічного Товариства / Л.В. Чорна // Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту. – 1997. – Вип.. 7. – С. 22-29.
178. Чучман Х. Ю. Українське козацтво в оцінці М.Драгоманова / Х. Ю. Чучман // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VIII. – С. 237-242.
179. Шудря М. Класика духовності: Михайло Драгоманов: [публіцистика Михайла Драгоманова] / М. Шудря // Книжковий клуб плюс. – 2006. – № 12. – С. 20-21. – (Закінчення. Початок у №4, 5, 7-8, 2006.)

Праці М.Драгоманова у фондах наукової бібліотеки ЗНУ

1. Драгоманов М.П. Вибране: ...Мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні М.П.Драгоманов. – К.: Либідь, 1991. – 688 с. (Пам'ятки історичної думки України).
2. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці у 2-х т. / М.П.Драгоманова. – К.: Наукова думка, 1970. - Т. 1. Статті, розвідки. – 531 с.
3. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці у 2-х т. / – К.: Наукова думка, 1970. - Т. 2. Статті, розвідки, дописи – 592 с.
4. Драгоманов М.П. Про українських козаків, татар та турків: історична розвідка / М.П.Драгоманов. – К.: Дніпро, 1991. – 45 с.
5. Драгоманов М.П. Українська література, проскрибована російським урядом: до 160-річчя від дня народження / М.П.Драгоманов.- Львів: ЛНУ ім.. І.Франка, 2001. – 94 с.
6. Драгоманов М. Листи до Ів. Франка і інших : 1887-1895 / М. Драгоманов ; видав І. Франко. – Львів : Українсько-руська видавнича спілка, 1908. – 432 с.
7. Драгоманов М. Листи до Ів. Франка і інших : 1881-1888 / М. Драгоманов ; видав Іван Франко. – Львів : накладом українсько-руської видавничої спілки, 1906. – 260 с.
8. Драгоманов М. Передмова до "Kobzara" Т. Шевченка (на англ.мові) / М. Драгоманов // Ї. – Львів, 2002. – №23. – С. 171-172.
9. Драгоманов М. Пропаший час. Українці під Московським царством (1654-1876) / М. Драгоманов // Віче. – 2002. – № 11. – С. 49-55.
10. Драгоманов М. Українська література, проскрибована російським урядом : доповідь, зачитана 1878 року літературному Конгресові в Парижі / М. Драгоманов // Дивослово. – 2001. – № 10. – С. 56-62.

11. Драгоманов М. Українська література, проscribeвана Російським урядом : доповідь на літературному конгресі в Парижі 1878 р. / М. Драгоманов // Українська мова. – 2002. – № 1. – С. 78-101.
12. Драгоманов М. Шевченко, українофіли і соціалізм / М. Драгоманов // Філософія як рефлексія духу : навч. посіб. рек. МОНУ / Л.Рижак. – Львів, 2009. – С. 425-444.

Зміст

М. Драгоманов: матеріали до біографі	3
Праці М. Драгоманова у фондах наукової бібліотеки ЗНУ	10